

ASTRA - asociație națională

George Muntean

Încă de acum vreo patru ani, de când am început a participa la adunările generale ale reactivatei **Asociațiunii Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român (ASTRA)**, am înțeles că este de mare trebuință înființarea unui despărțământ (filiale) al acesteia în București, pentru ca spiritul ei profund național să devină o realitate eficientă și din punct de vedere organizatoric și teritorial. Între timp, s-au reactivat ori înființat mai multe despărțăminte în Transilvania, a fost creată o ASTRA - Banat (cu de neînțeles de către mine tendințe paralele, câtă vreme unitatea - care nu trebuie confundată cu cine știe ce fantezii ierarhizante sau centralizante, cum își închipuie unii - este cea pentru care se cuvine să milităm din toate puterile, a reînviat despărțământul basarabean al Asociațiunii (președintă scriitoarea Nina Josu), s-au ivit cel ieșean, condus de către prof. Areta Moșu-Țârlea, (care este și vicepreședintă pe țară cu relațiile cu românii din lume), cel din Banatul iugoslav, și altele, încât procesul de cuprindere a țării, în granițele ei firești din 1918, pe care nici unul dintre noi, dacă ne vibrează adâncimile conștiințelor, nu le poate ignora în veci, se află într-o desfășurare dătătoare de mari speranțe. Sunt în plină organizare despărțămintele de la Ploiești, Mânciu și altele, un grup de bulgari știutori de română din țara vecină (în frunte cu Violeta Frateva) pregătesc și ei o filială, românii din Albania, Bulgaria, Croația, Grecia, Macedonia, Serbia, Ucraina (regiunea Odessa), Ungaria și din alte locuri fac, de asemenea, eforturi organizatorice, astfel că putem spera ca în câțiva ani ASTRA să cuprindă nu numai întreaga Românie, ci chiar toată românitatea, inclusiv pe mulți dintre străinii ce ne știu limba și cultura sau se interesează de valorile și specificul nostru. Ar fi de adăugat faptul important că în Bucovina funcționează din 1862 *Societatea pentru Cultura și Literatura Română din Bucovina*, sora cea mai veche a ASTREI (înființată acum 135 ani, în 1861, la Sibiu, unde își are sediul central și astăzi) și care, prin înfrățirea cu *Societatea pentru Cultura Românească "Mihai Eminescu"* (înființată în 1989), cuprinde întreg teritoriul acestei sfâșiate provincii românești, slujind aceleași idealuri, a căror importanță ține de îndatoririle noastre esențiale, ca ființe ale acestor pământuri și ale acestei epoci.

Pe acest fundal, am luat inițiativa de a crea despărțământul București al ASTREI, știut fiind că, vorba lui Slavici, "soarele tuturor românilor la București răsare". Am constituit un grup de inițiativă și la 16 februarie 1996 am ținut prima ședință publică de organizare, la care au participat un număr mai mare de persoane decât cele necesare pentru constituirea filialei (minim 21 de membri), inclusiv câțiva membri de dinainte de 1949 ai ASTREI, care vor fi declarați membri

de onoare (ne-ar interesa dacă mai sunt în țară sau oriunde în lume și alți foști membri care n-au fost luați în evidență). Am participat ulterior la ședința Comitetului Central al ASTREI, în cadrul căreia s-a hotărât constituirea despărțământului București și în zilele de 29-30 martie ne-am adunat peste 100 persoane din țară și din Capitală, am făcut alegeri și am declarat public ființarea acestuia. Președinte a fost ales prof. univ. dr. Vasile Bozga, de la Academia de Studii Economice, prim vicepreședinte eu (deși marea majoritate a participanților doreau ca eu să fiu președinte, m-am recuzat, întrucât, în buna tradiție a Asociațiunii, este recomandabil ca aceasta sau despărțămintele sale să nu fie conduse de către lideri de partid, iar eu, fiind președintele Partidului Democrat de Centru din România, este firesc să nu fiu și aici președinte; este vorba, în fond, de o regulă ce ar trebui generalizată, dar, în actuala sete acaparatoare, câți sunt dispuși să o urmeze, neamestecând lucrurile?), iar vicepreședinte avocatul Petru Popovici (vechi membru al ASTREI). Comitetul filialei este format din încă opt membri și trei cenzori, personalități ce constituie o garanție că ne aflăm pe drumul cel bun, al consolidării conștiinței și demnității noastre naționale, ce se cuvin trăite și apărute constant, pentru a-și da întreaga măsură.

Pentru ca un număr atât de mare și de reprezentativ de oameni din București, din țară și din afara granițelor ei actuale să nu participe doar la o adunare de alegeri, am organizat, simultan, lansarea unor cărți și o sesiune științifică de comunicări, grupate, în mare, pe trei teme: 1. 135 de ani de la întemeierea ASTREI (vom organiza în toamnă, la București, **Luna ASTREI**, între 15.XI și 15.XII, ca și **Luna Bucovinei**, 27.X - 28.XI și alte manifestări la care așteptăm cât mai mulți prieteni); 2. 78 de ani de la revenirea Basarabiei la patria mamă (27 martie/9 aprilie 1918). În capitală a avut loc, între 29 martie și 5 aprilie a.c., o semnificativă **Gală a Filmului Basarabean**, pe care am organizat-o împreună cu Arhiva Națională de Filme și cu Inspectoratul Municipal pentru Cultură din București, care s-a implicat și în celelalte manifestări); 3. 55 de ani de la genocidul săvârșit de sovietici la Fântâna Albă (nordul Bucovinei), când, la 1 aprilie 1941, au fost asasinați peste 3.000 de oameni nevinovați, atrași de către sovietici în cursă cu minciuna că s-ar fi deschis granița către patrie. După ce i-au secerat cu mitralierele, i-au sfărțecat cu săbiile și i-au călcat cu caii în galop, a urmat deportarea celor 12.000 de oameni din 12-13 iunie 1941, din care s-au întors câțiva (a se vedea, între altele, și *Amintirile unui țăran bucovinean deportat în Siberia* de Dumitru Nimigean, apărute la Paris în 1958, cu o prefață de Gr. Nandriș și *20 de ani în Siberia* de Anița Nandriș-Cudla, sora învățatului patriot). Au fost susținute aproape 30 de comunicări, prezentate de academicieni, profesori universitari, cercetători, specialiști în diverse domenii, oameni de cultură și artă, ziaristi, care au asigurat un climat și un nivel științific și moral demn de ținut minte. Au lipsit, din nefericire, năpăstuiții bibliotecari, muzeografi, istoricii bisericii și ai armatei, ai școlii etc., poate pentru ultima dată. Prea Fericitul părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, ne-a transmis un încurajator mesaj, pe care-l vom reda la finele

acestei note.

De curând, a fost reactivat și despărțământul Făgăraș al ASTREI (unul dintre cele mai vechi din țară), acțiune la care am contribuit substanțial, iar făgărășenii m-au ales președinte de onoare, președintă activă fiind muzeografa Mihaela Gârlea. Vom organiza un Muzeu al Educației în cetatea Făgărașului. Iar mai de curând au fost reînțemeiate și despărțămintele de la Cluj (prin osteneala lui N. Trifoiu), Covasna, Harghita, Sf. Gheorghe (președinte Ioan Lăcătușu, vicepreședinte pe țară cu probleme interetnice), Bacău (președinte prof. Mitică Pricopie), Blaj (președinte prof. Silvia Pop), organizarea și diversificarea continuând.

În perioada imediat următoare, ne-am propus să înființăm câte un despărțământ ASTRA la Constanța (pentru Dobrogea) și la Craiova (pentru Oltenia), să înmulțim numărul membrilor (la București, cifra lor trece mult de 150) și să participăm la câteva mari manifestări naționale, inițiate de către *Societatea pentru Cultură și Literatură Română în Bucovina*, (direcții în care așteptăm implicarea lumii universitare, academice, militare și a altor intelectuali demni și competenți), precum: 625 ani de învățământ organizat în Bucovina (la 1371 este semnalată o școală franciscană la Siret, capitala de atunci a Moldovei, după care instrucția organizată va continua până la zi; va fi și un moment de ecumenism real, întrucât vor fi invitați să ia parte reprezentanții tuturor cultelor); 400 de ani de la nașterea (la Suceava) și 350 de la moartea (la Kiev, unde i s-a găsit recent mormântul) lui Petru Movilă, unul dintre marii reprezentanți ai ortodoxiei; 125 de ani de la marea adunare națională și serbare de la Putna și de la primul congres al studenților români de pretutindeni, care au avut loc la 15 august 1871, prin eforturile lui Eminescu, Slavici, Kogălniceanu, Xenopol, Ciprian Porumbescu, I.G. Sbiera și ale altor mari personalități ale vremii (se împlinesc în acest an și 560 de ani de la nașterea lui Ștefan cel Mare și 530 de la fundarea mănăstirii Putna). Evident, vom lua parte la toate marile manifestări organizate de centrala ASTREI sau de celelalte despărțăminte ale ei, ori de societățile cu care colaborăm, când sperăm că vor fi alături de noi și cât mai mulți români din afara granițelor, tocmai în perspectiva strângerii legăturilor dintre noi și dintre asociațiile în care activăm (între 11 și 15 august va avea loc la Putna, Rădăuți și Siret o sesiune de comunicări dedicată lui Ștefan cel Mare, Putnei ca factor de iradiere spirituală națională, serbării și congresului din 1871 și continuității învățământului organizat în Bucovina. Paralel, vom continua munca de organizare, schimbul de idei și de planuri de activitate, acțiunea de coordonare cu alte societăți ce au scopuri asemănătoare cu ale noastre, în rodnică tradiție a ASTREI, pentru ca prin toate acestea să fim mai uniți, mai activi și mai puternici, mai conștienți de valorile și de specificul nostru, să tragem încă un cerc semnificativ în jurul granițelor noastre eterne și să îndepărtăm nedreptatea unora din cele de astăzi, impuse nouă prin dreptul forței, împotriva forței dreptului. Afirmarea deplină a spiritualității și demnității noastre naționale constituie astfel un deziderat pe care vrem să-l slujim cu tot devotamentul și solidaritatea. ASTRA este un exemplu și un cadru adecvat și funcțional în atingerea acestor scopuri, fiind și consolidându-se ca un organism național dintre cele mai reprezentative. Faptul s-a văzut și recent la cea de a 92-a adunare generală, ținută la Iași între 14 și 17 iunie (teme dezbătute: **Spiritualitatea românească în pragul mileniului trei; ASTRA și românii din afara granițelor**),

se reflectă în activitățile noastre curente și se va readeveri plenar la cea de a 93-a adunare generală, pe care am propus și s-a acceptat să se țină în 1997 la Sf. Gheorghe, cea de a 94-a urmând să aibă loc la Blaj (se împlinesc 150 de ani de la începutul revoluției române de la 1848).

ANEXĂ

Mesajul Prea Fericitului Părinte TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române către participanții la manifestările festive prilejuite de aniversarea a 135 ani de existență a ASTREI, a 78 de ani de la revenirea Basarabiei la patria-mamă și a 55 de ani de la genocidul sovietic de la Fântâna Albă (nordul Bucovinei)

Am primit cu multă bucurie suflatească invitația comitetului organizator de a participa la manifestările prilejuite de aceste evenimente aniversare. Este o inițiativă care face cinste celor care au organizat-o, ca și celor ce vor participa, dovedind, o dată în plus, că istoria poporului nostru - ispitit până la jertfă și chemat, veac după veac și generație după generație, să-și arate vrednicia și virtuțile creștine - nu reprezintă doar paginile unei cronici de așezat în bibliotecă, ci este vie, mereu prezentă în amintirea noastră, cerând cercetare, redescoperire și punere în lumină. Într-adevăr, fiecare din evenimentele pe care le comemorăm în aceste zile are o încărcătură spirituală deosebită, reliefând, mai întâi de toate, unitatea de simțire românească a celor de aici cu românii din celelalte regiuni ale țării, cu cei din Basarabia și Bucovina. Ne amintim astfel de ctitorii de cultură și limbă românească din Transilvania, ce puneau bazele în 1861 la Sibiu "Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român", cunoscuți cu numele sau știuți numai de Dumnezeu, între care marele patriot și Mitropolit al neamului, Andrei Șaguna. Îi aducem în memorie apoi pe ctitorii unității naționale ce au adus la trupul țării ramurile falnice - ce s-au dorit mereu altoite altei părți - Basarabia și Bucovina, unite cu patria-mamă în cursul anului 1918. Cu recunoștință și avându-i pururea în rugăciuni, îi pomenim pe toți ce s-au jertfit în deceniile asupririi comuniste în tainele sufletului sau până la moarte uneori, în lagărele și închisorile din țară sau în provinciile din nou rupte trupului, precum martirii de la Fântâna-Albă, din nordul Bucovinei. Pe toți aceștia, ca și pe toți ctitorii de istorie românească, îi păstrăm în suflețe și în amintire ca pe unii ce cu vrednicie "s-au mutat din moarte la viață" (Ioan 5,24) și care se cer a fi pomeniți, cu aceeași evlavie și recunoștință, generație după generație.

Regretând că datorită mulțimii îndatoririlor la care Biserica strămoșească ne cheamă în aceste zile nu putem participa personal la toate aceste manifestări aniversare, vă binecuvântăm cu părintească dragoste,

+ T E O C T I S T

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMANE